

Kişisel Gelişime Karşı

Kişisel Gelişime Karşı

Thierry JOBARD

Nisan 2026

978-625-96398-3-3

Monografi® | 023

ÖZGÜN İSMİ

Contre le développement personnel

© éditions Rue de l'échiquier, 2021 by arrangement
of Florence Giry Agency (FGA), Paris.

ÇEVİRİ

Sarp KAYA

ÇEVİRİ EDITÖRÜ

İlhan DÜZ

KAPAK DESENİ

Sois jeune et tais-toi [Gençliğini bil, çeneni kapat], Anonim.
Afiş, detay, l'Ecole des Beaux-Arts, Mayıs 1968.

BASKI

Melisa Matbaacılık, Sertifika №: 45099

Maltepe Mah. Davutpaşa Çiftelavuzlar

Yolu Sok. Acar Sanayi Sitesi №: 16

Zeytinburnu 34010 İstanbul

Monografi Yayınları

Sertifika №: 43841

Mimar Sinan Mahallesi

Kuşoğlu Yokuşu №: 10/1

Üsküdar 34672 İstanbul

bilgi@monografiyayinlari.com

monografiyayinlari.com

🐦 monografiyay

📷 monografiyayinlari

f monografiyayinlari

Eserin tüm hakları saklıdır. Tanıtım amacıyla, kaynak göstermek
kaydıyla yapılacak kısa alıntılar dışında yayınevinden izin
alınmadan çoğaltılamaz, yayımlanamaz, dağıtılamaz.

Thierry JOBARD

Kişisel Gelişime Karşı

Çeviri: Sarp KAYA

MONOGRAFİ

THIERRY JOBARD

1973, Strazburg. Kitapçı ve denemeci. Felsefe, tarih ve sosyoloji eğitimi aldı. *Kişisel Gelişime Karşı* (2021), *Je crois donc je suis* [İnanıyorum, Öyleyse Varım] (2023) ve *Crise de soi* [Benlik Krizi] (2024) kitaplarının yazarıdır.

SARP KAYA

2002, Antalya. 2025 yılında Boğaziçi Üniversitesi Çeviribilim Bölümünde yazılı çeviri eğitimini sosyal bilim çevirilerinde anlatı ve söylemin dilsel özellikleri üzerine bir projeyle tamamladı. 2026 yılında aynı bölümün sözlü çeviri lisans programını tamamlayarak mezun oldu. Edebiyat ve sosyal bilim/eleştiri türlerinde çeviri yapmaya devam ediyor.

İçindekiler

Giriş	1
1. Kişisel Gelişimin Üç Varsayımı	6
Mutluluğunu Bil, Çenenin Kapat	6
Gerçek Benlik Vesaire	17
Ben + Ben Eşit Değildir Biz.....	23
2. Kişisel Gelişim Yoluyla Yönetim	31
Acele İşe Yönetim Karışır	31
Her Şey Politiktir	37
Yatırımlar ve Kendini İşe Yatıranlar	41
3. Dünyanın Kaybı, Benliğin Kaybı	51
Bir Dinin Geleceği	51
İçimizdeki Üstat	57
İştah Olmadan Arzulamak	63
Sonuç	73
Notlar	79

“Aptallık, bencillik ve sağlık,
mutlu olmanın üç kořuludur.
Ancak insanda bunlardan ilki yoksa,
hiçbiri yoktur.”
Gustave Flaubert

“İnançlar, paylaşıłana dek
etkin hale gelmezler.”
Émile Durkheim

Giriş

Kişisel gelişim, çağımızın en güzel icatlarından biri olsa gerek. Sağladığı faydaları görmezden gelmek, hak ettiği dik-kati vermemek ayıp olur gibi geliyor. İşte elinizdeki kitapta yaptığım da bu: Kişisel gelişimi *ciddiye alıyorum*.

Bu alanın başarısına en büyük kanıt, şüphesiz kitapçı-larda kişisel gelişim eserlerinin gittikçe çoğalması ve psi-kanaliz gibi alanlardan eserlerin payının sürekli küçülme-sidir. Yeni mikro-modaların, trendlerin, popüler tutkuların durmaksızın değişmesidir; pazarın her zaman doyurulma-sıdır. Pozitif psikoloji, *New Age* ve spiritüalizm, transaksiyo-nel analiz, meditasyon, *hygge*, *ikigai*, *ho'oponopono*, hipnoz, otohipnoz, enneagramlar, gümüş terapisi ve tabii ki man-dalalar bu ürünlerden sadece birkaçı. Bir yayıncı ilk adımı attığı gibi diğerleri peşinden gidiyor. Biz de bu kâğıt fırtı-nasına kapılıp gidiyoruz; her yeri ele geçiriyor, kitapçıla-rın sırtına yük bindiriyorlar, tabii ay sonunda cepleri şiş-tikçe şişiyor. “Kendin ol”¹ diye meydan okunuyor insanlara, mesajlar çocuklara dek uzanıyor. Kendin olmanın dayanıl-maz hafifliği. Ne güzel proje.

Elbette sırf bu işe adanmış dergiler de en tatlı başlık-larla, en şeker kapaklarla okuyucusunu bekliyor. O renk-ler, o gülüşler, o lekesiz ciltler, o arka kapakta yazanlar: “Duygularına kulak ver!” “Kalbine göre yaşa!” “Gerçek bağ-lar kur!” ve bittabi o eşsiz slogan: “Kendine inan”. Öncesinde

neye inanıyordum diye düşünüyor insan. Aman diyorlar, korkmayın insancıklar, sizinle de ilgileneceğiz.

Gerçekten de ilgileniyorlar, hele iş dünyasında, çünkü orada hâlâ neoliberal model hüküm sürüyor. Bu bakımdan, yönetim ve kişisel gelişim, iki koldan insanları sarıyor. Böylelikle yönetsel tektipleşmeye doğru adım adım ilerliyoruz.

Bu ikiliye iş koçluğu denen son derece kârlı modeli ve “sosyal beceri” denen olgunun gözden kaçmaya müsaait detaylarını ekleyelim. Asya Pasifik Ekonomik İşbirliği Örgütü’ne göre iş koçluğunun amacı “bireylerin iş yaşamlarında daha yüksek performans gösterip daha başarılı olmalarını sağlamak”. Görüyoruz ki yediden yetmişe herkes için sabah-akşam her insan etkinliği için koçluk hizmetleri sunuluyor. “Koç” sözcüğünün Fransızca “at arabası sürmek” anlamına gelen “cocher” fiilinden türediğini biliyor muydunuz? Buna göre, acaba kim hayvan ve kırbaç kimin elinde?

Kişisel gelişim modası ya da dalgası yine de büyük gücünü koruyor. Bu dalga neler taşıyıp getirdi belki bilmiyoruz bile. Hatta istesek bu alanın tarihini 1960’larda hümanist psikolojinin, 1990’larda pozitif psikolojinin ortaya çıkışına dayandırabiliyoruz, bunlar sık sık kişisel gelişimin temelleri olarak görülüyor. Böyle görsek bile, 20. yüzyılın başında Émile Coué’nin yarattığı metodu nereye koyacağız?

Coué Metodu adlı, yayın tarihinin en kısa eserleri arasına girebilecek bu kitap (ya da ilk adıyla *Bilinçli Oto-Telkin Yoluyla Kendine Hâkimiyet*) şu sözcüklerle sona eriyor: “Her birimizin içinde gücü ölçüp tartılamayacak bir kuvvet vardır, öyle ki bilinçsizce kullanıldığında ekseriyetle kişiye zarar verir. Eğer ki biz bilinçlice ve bilgelikle yönetirsek, bizlere kendimizin efendisi olma, üstelik fiziki ve ahlaki hastalıkları kendimizden ve başkalarından tenzil etme gücünü verecek, kendimizi hangi koşullarda bulursak bulalım nispi

bir mutluluğu yaşamaya müsaade edecek kuvvet de budur.²” Bu kadar. Bir yüzyıldır yayımlanan milyarlarca sayfa eserde de Émile’in söylediklerini tekrarlamaktan, genişletmekten, açıklamaktan başka bir şey yapılmıyor. Üstüne en fazla laf salataları, yapmacıklıklar, pazarlama hileleri ekleniyor.

Bu kadar mı gerçekten? Aslında değil. Kitabın en sonunda şu sözcükler şiir gibi akıyor: “Velhasıl ve bilhassa, bu içsel kuvvet mutlaka doğru yoldan şaşanların ahlaki yenilenmesi uğrunda kullanılabilir ve kullanılmalıdır.”

Öyleyse iyilik hali arayışının kökeninde temel bir insani gerçeğin her çağda farklı biçimlerde ifade edilmesi yatıyor diyebilir miyiz? Nihayetinde mutluluk arayışı ne Avrupâda ne de başka yerlerde yeni bir fikir değil. Felsefenin babası Platon, milattan önce 4. yüzyılda yazdığı *Symposion*’unu bizzat bu soruya adıyor. Üstelik *En Yüksek İyi*’yi tanımlama ve ona ulaşma yollarını arama uğraşı yüzyıllar aşan bir gelenek haline geliyor. İki bin yıl sonra Pascal şöyle yazıyor: “Her insan mutluluğu arıyor [...] gidip kendini asanlar da öyle.” Kişisel gelişimin yükselişini de mutluluk arayışında klasik yöntemlerden başka yollar aranması olarak görmemiz mümkün. Bu uğraşın adını bu kitapta yer yer “KG” diye kısaltacak ve sevenlerine “KG’ciler” diyeceğiz.

Çok sayıda akademisyenin de dinler tarihi veya formel mantık gibi dersler vermekten yorulunca bu çorak toprakları adım adım terk ederek altı-yedi haneli sayılara ulaşan satış rakamlarının ve müteakip satışların onları beklediği yeşil ovalara yöneldiğini görüyoruz. Bu hocalara nasıl kızalım? Bir daha mı geleceğiz dünyaya? Entelektüel eğitimin en büyük faydası belki bu; insan ezberden konuşarak her konuda harikalar yaratabiliyor.

İster istemez kendim de KG okuru haline geldim, ancak sağlığımı kaybetmemek için ipin ucunu kaçırmadım. Elbette birçok konferansa katıldım ve çeşitli makaleler

okudum, ardından alanı en iyi temsil ettiğini düşündüğüm eserleri seçtim. ABD ve Fransa kökenli bu metinlerin arasında yolumu onlarca yıl boyunca en çok satan ve dolayısıyla en çok insanın hayatına etki eden ürünlere odaklanarak buldum. Bu eserlerin ve daha birçok başkasının yazımında karşılanan belli başlı biçimsel kriterler şunlar: Okuyucuya senli-benli konuşarak ve büyük bir özgüvenle hitap edilmesi, yazarın kendi yaşamından abartılı örnekler ve bu yolla ahlak dersleri verilmesi, iletilmek istenen mesajın (özellikle kişisel iradeye ve kişinin durumları değiştirme gücüne yapılan vurgunun) ısrarla tekrar edilmesi, herhangi bir zorluğun problem-çözüm modeline göre ele alınmasını sağlayacak öneri ve reçetelerin sunulması. Tabii ki, herhangi bir örnek verildiğinde de bunun yalnızca genellenebilir bir örnek teşkil edecek biçimde yapılması gerekiyor. KG bu son tekniği azımsanamayacak ölçüde kullanıyor.

Fransa'da yazılan KG kitaplarında senli-benli konuşmaya ve örneklendirmeye daha az rastlanıyor; bu kitapların otoritesi yazarının uzmanlığına (psikolog, psikiyatrist, felsefeci olmasına) dayandırılıyor. KG pazarı büyüdükçe, modaları başlatan markalaşmış büyük yazarlar ile onların içeriklerini daha basit biçimler altında tekrarlayarak, uyarlayarak veya geliştirerek "toprak kazanan" sayısız küçük ağalar (ya da hanımağalar) arasındaki farklar belirginleşiyor.

Kaçınılmaz olarak şu soruyla karşı karşıya kalıyoruz: Kişisel gelişim denen şey, nasıl oldu da bu kadar başarı kazandı? KG'yi moda diye geçiştirmek de, miniminnak, masum, yardımsever bir şey olarak görmek de ("Ama kime ne zararı var!") isabetsiz olur. Komplote teorileri üretmek de öyle. Burnumuza pis kokular geliyorsa, kazıklandığımızı hissediyorsak, bu meseleyi aydınlatmakla yükümlüüz.

KG'den sonuç alındığı açık, yoksa kim uğraşırdı bununla? Ancak sonuç alınabiliyorsa, bu ortada bir ihtiyaç olduğu

içindir. Başka bir deyişle, nüfusun bir kısmı “daha iyi hissetme” gerekliliğini duyduğu içindir. Bu ihtiyaç gerçek bir ihtiyaç mı, yoksa yalandan, üretilmiş bir ihtiyaç mıdır? Kişisel gelişimin çare olduğu şey, gerçek bir rahatsızlık mıdır, yoksa bir yanılsamadan mı ibarettir? İki türlü de, göğsümüzü kabartacak bir durumda değiliz.

Demek ki bu olguya daha yakından bakmak, üç muhteremin, üç kutsalın tepesinde dikilmek gerekiyor: Arzu, iktidar, inanç. Çünkü son kertede, sergilenen tüm iyi duyguların ötesinde ya da temelinde, belki o duygulardan habersiz, bu üçü yatıyor. Kim bilir. Eski dünya belki yok olacak, ancak insanların inanma ve düşünme ihtiyaçlarına hiçbir şey olmayacak. İnsanın insan üzerinde hâkimiyet kurma isteği de değişmeyecek.